

Van goed naar beter

Jaarverslag 2023

**Voedselbank Amsterdam en Regionaal
Distributiecentrum Noord-Holland en Flevoland**

**Kerngegevens
Uitgiftepunten
Cijfers**

Oog voor voedsel, hart voor mensen

In dit verslag

Begrippenlijst	3
Voorwoord	4
Kerngegevens	6
Onze missie, visie en kernwaarden	7
Organisatie en werkwijze	8
Klanten	9
Uitgiftepunten	11
Vrijwilligers	13
Voedselwerving en Leveranciers	15
Inzamelingsacties	18
Distributie	19
Voedselveiligheid en Arbo	20
Fondsenwerving en Financiën	21
Vooruitblik 2024	23
Cijfers 2023	24
Colofon	25

Begrippenlijst

Begrip	Definitie en toelichting
Aanvrager	De persoon die als lid van een huishouden een aanvraag voor Voedselhulp doet en op wiens naam de Klantenpas komt te staan.
Huishouden	De economische eenheid die gebruik maakt van onze voedselhulp. Per huishouden verstrekken wij één Klantenpas.
Klant	Een klant is een huishouden dat gebruik maakt van onze voedselhulp. Minderjarige kinderen tellen hierin mee.
Sociale Kruidenier	Locaties die wekelijks op een bepaalde dag/uren open zijn en waar onze klanten één keer per maand drogisterijproducten en huishoudelijke artikelen kunnen verkrijgen met punten. Het aantal punten is afhankelijk van de grootte van het huishouden.
Uitgiftepunten	Alle locaties waar onze klanten hun voedselpakket kunnen ophalen. Naast onze traditionele Uitgiftepunten die een tijdelijke vorm hebben gedurende de uitgiftedagen in buurthuizen en kerken, hebben wij ook Uitgiftepunten die ingericht zijn volgens een supermarktconcept en een meer permanent karakter hebben. In totaal beschikken wij over elf Uitgiftepunten waarvan twee in de vorm van een supermarkt; het Uitgiftepunt Weesp valt onder Voedselbank Gooi en Omstreken.
Voedselkrat	De hoeveelheid voedsel die klanten wekelijks ontvangen waarbij ons uitgangspunt is dat deze hulp een aanvulling is. Wij streven er dan ook naar voldoende producten te geven voor tweeënhalve à drie dagen. De grootte van het pakket is afhankelijk van de grootte van het huishouden.

Rutger Koopmans

Voorzitter Voedselbank Amsterdam

Voorwoord

Na de uitdagingen van de coronapandemie en de komst van Oekraïense vluchtelingen betekende 2023 voor de Voedselbank Amsterdam een relatief rustig jaar dat ons de gelegenheid gaf onze logistieke processen te optimaliseren, de Sociale Markt in Noord te openen en onze Sociale Kruideniers verder vorm te geven.

Door de hoge inflatie en de energiecrisis kwamen de thema's armoede en bestaanszekerheid hoog op de politieke agenda. De energietoeslag en het prijsplafond waren maatregelen die moesten voorkomen dat mensen in de problemen kwamen. Wij zagen het effect hiervan terug in onze cijfers van 2023. Was het aantal personen dat gebruik maakte van onze voedselhulp eind 2022 scherp gestegen, begin 2023 liet een daling zien naar het niveau van voor de energiecrisis. Eind 2023 lag het aantal personen 11 procent lager dan in dezelfde periode van het jaar ervoor.

Alhoewel de daling goed nieuws is, is dat maar een deel van het verhaal, want in vergelijking met 2019 is het aantal personen in Amsterdam dat gebruik maakt van onze voedselhulp met 32 procent gestegen. Anders gezegd: eind 2023 hadden wij bijna 1000 personen meer

dan vlak vóór de coronacrisis. Iets anders om bij stil te staan, is dat het percentage minderjarige kinderen binnen huishoudens die gebruik maken van onze voedselhulp al jarenlang tussen de 35 en 38 procent schommelt.

Kortom, ook zonder de schokeffecten van de afgelopen periode was 2023 een jaar waarin Voedselbank Amsterdam wederom een aanzienlijk aantal huishoudens van een wekelijks voedselpakket heeft voorzien. Daarbij kwamen natuurlijk de nodige vraagstukken kijken. Zo zagen wij het aantal versproducten verder afnemen, werd het nóg lastiger om een gevarieerd aanbod aan voedsel in te zamelen en was er veel inspanning nodig om voldoende vrijwilligers te rekruteren voor leidinggevende posities.

Goed nieuws was er ook. Zo hebben we dit jaar onze tweede supermarkt, de Sociale Markt in Noord geopend. Een concept dat veel waardering krijgt onder onze klanten en dat het resultaat is van een unieke samenwerking met de Protestantse Diaconie, Het Leger des Heils en Het Leefkringhuis.

Maar het belangrijkste is dat onze organisatie ook dit jaar weer een verschil heeft kunnen

maken voor stadsgenoten voor wie drie maaltijden per dag geen vanzelfsprekendheid is. Voor wie een wekelijks voedselpakket niet alleen belegde boterhammen mee naar school, een volledige avondmaaltijd met verse groenten of iets lekkers voor in het weekend betekent, maar hen ook het gevoel geeft er niet alleen voor te staan.

“We hebben ook dit jaar weer een verschil kunnen maken voor stadsgenoten”

Dat wij hierin zijn geslaagd zijn, is te danken aan onze vrijwilligers, donateurs, stadsgenoten, de gemeente Amsterdam en talloze lokale, regionale en (inter)nationale bedrijven. Wij zijn dan ook dankbaar voor de waardevolle bijdragen, niet aflatende steun en onvermoeibare inzet van al deze mensen en organisaties.

Namens het bestuur,

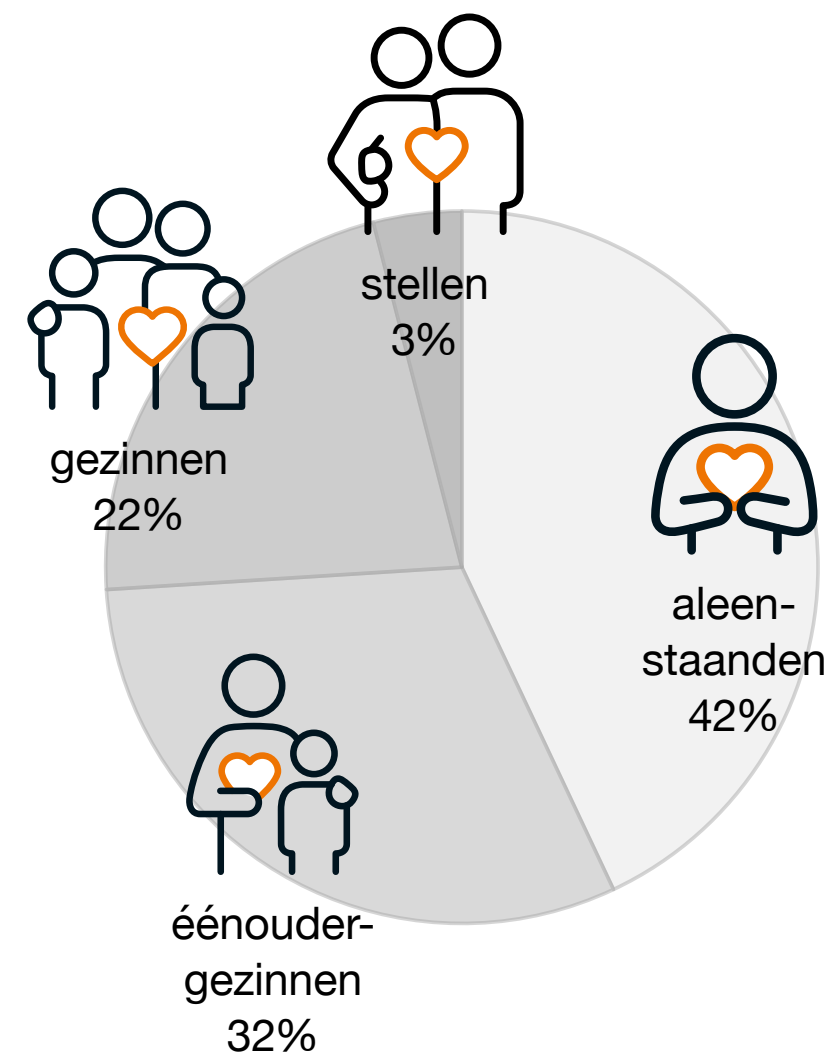
Rutger Koopmans
Voorzitter Voedselbank Amsterdam

Opening Sociale Markt in Amsterdam-Noord

Kerngegevens

Huishoudens

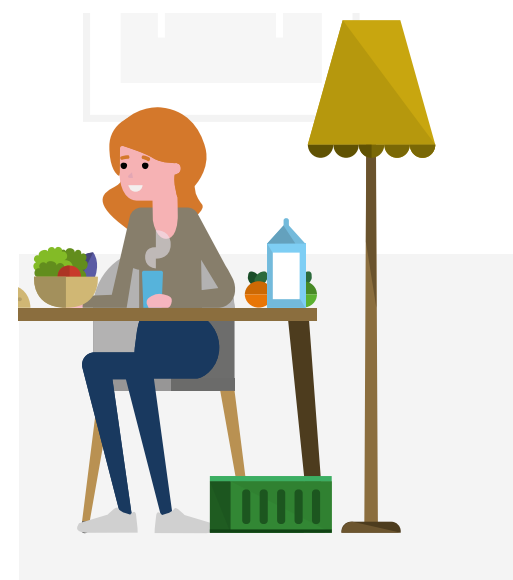

1.569 huishoudens in Amsterdam

Wekelijks ontvangen

4.069 Amsterdammers voedselhulp

35% daarvan is minderjarig

Organisatie

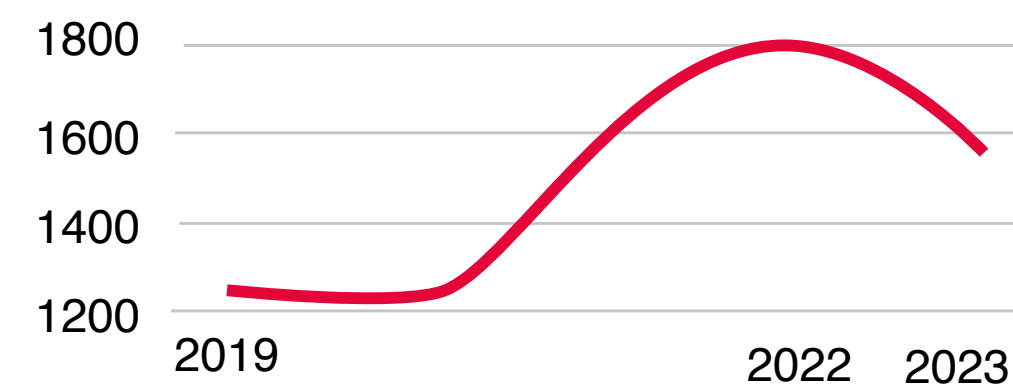
- 11 Uitgiftepunten
- 3 Sociale Kruideniers
- 2 Winkelconcepten

376 vrijwilligers

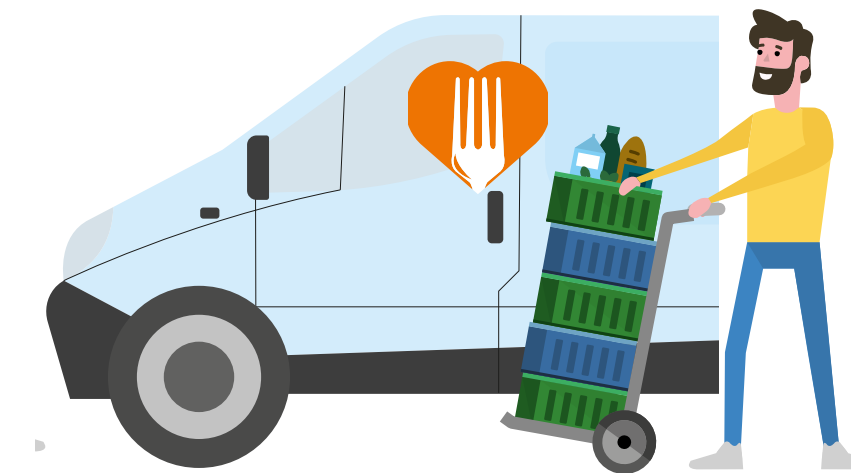
Jongste is 22 jaar en oudste is 93 jaar

Aantal huishoudens (eind van het jaar)

Voedselhulp

Distributiecentrum voor **18 voedselbanken** in de regio

12.000 personen in Amsterdam en de regio ontvangen wekelijks voedsel via ons Distributiecentrum

87.838 voedselpakketten uitgedeeld aan Amsterdammers die onder de armoedegrens leven

In totaal zaten er ruim **2,5** miljoen producten in de voedselpakketten

GROENTE & FRUIT BRIGADE
VOOR VOEDSELBANKEN

De Groente & Fruitbrigade leverde **228.939 kilo** verse groente en fruit

Een voedselpakket bevat gemiddeld **30 verschillende** producten

Onze missie, visie en kernwaarden

Onze missie

Voedselbank Amsterdam (VBA) heeft, in lijn met Voedselbanken Nederland, als belangrijkste doel: mensen van gratis voedsel te voorzien die dat tijdelijk niet op eigen kracht kunnen.

Onze visie

Wij helpen mensen onder de armoedegrens door hen te voorzien van voedselhulp. Wij doen dit bij voorkeur door voedsel in te zamen dat anders verloren zou gaan. Om onze klanten wekelijks van een voedselpakket te kunnen voorzien, werken wij samen met de gemeente, bedrijven, instellingen, en particu-

lieren. Zo zorgen we er samen voor dat we armoede bestrijden, voedseloverschotten verminderen en het milieu minder belasten. Om de zelfredzaamheid van onze klanten te vergroten, werken we samen met lokale organisaties die onze klanten helpen om weer op eigen benen te staan. Voedselhulp moet immers altijd tijdelijk zijn.

Onze kernwaarden

Voedselbank Amsterdam hanteert de door Voedselbanken Nederland vastgestelde kernwaarden voor haar handelen.

- We verstrekken voedsel dat door anderen gedoneerd wordt;
- We verstrekken zoveel mogelijk gezond voedsel;
- We verstrekken uitsluitend gratis voedsel;
- We verdelen het voedsel zo eerlijk mogelijk;
- We werken uitsluitend met vrijwilligers;
- We zijn neutraal en onafhankelijk ('burgers voor burgers');
- We zijn transparant in onze verantwoording.

Organisatie en werkwijze

Ons kernproces

Het voedsel dat Voedselbank Amsterdam verzamelt, wordt in het distributiecentrum in de Houthavens gesorteerd, opgeslagen en verdeeld. Daar pakken wij ook de voedselpakketten in die naar de 11 Uitgiftepunten gaan waar onze klanten naartoe komen om deze op te halen. Daarnaast functioneren wij ook als regionaal distributiecentrum voor achttien voedselbanken in de provincies Noord-Holland en Flevoland.

Vrijwilligers

Wij werken uitsluitend met vrijwilligers. Een groot deel van onze vrijwilligers is betrokken

bij het kernproces: het verwerven, opslaan en ver- en uitdelen van voedsel. Een kleiner deel houdt zich bezig met overige taken, zoals fondsenwerving, financiën, HR, juridische zaken, ICT, secretariaat en communicatie.

Bestuur

Naast drie toezichthoudende, hebben ook vijf uitvoerende leden zitting in het bestuur van Voedselbank Amsterdam. De laatstgenoemde zijn ook verantwoordelijk voor de dagelijkse aansturing en hebben regelmatig onderling overleg. Het bestuur komt elke zes weken in vergadering bijeen. Daarnaast nemen bestuursleden deel aan de landelijke en regionale

ledenvergaderingen van de Vereniging van Nederlandse Voedselbanken. Net als de andere functies binnen onze organisatie, zijn ook de bestuursfuncties onbezoldigd.

Eind 2023 was de samenstelling van het bestuur als volgt: Rutger Koopmans (voorzitter), Freek Wessels (penningmeester), Max van Engen (secretaris) en uitvoerende bestuurders Michel Sanders (Bedrijfsvoering, Logistiek en Financiën), Hans Teunissen (Klanten, Intake, Sociale Markt en Sociale Kruidenier), Hugo Peters (Uitgifte), Tineke de Haan (Vrijwilligerszaken) en Marlies van Elst (Fondsen).

Klanten

Tegen de verwachting in was het aantal personen dat eind december gebruikte van onze voedselhulp met 11 procent gedaald naar 4069 ten opzichte van dezelfde periode het jaar daarvoor. Met een afname van 12 procent naar een niveau van 1569 liet het aantal huishoudens een evenredige daling zien.

De afname van het aantal klanten was een complexe optelsom van een aantal maatschappelijke en politieke factoren die we hier niet allemaal kunnen noemen. Wat echter zeker heeft bijgedragen aan de daling is het feit dat eind 2022 alle huishoudens in Nederland twee keer 190 euro korting kregen op hun energierekening, huishoudens met een laag maandinkomen een energietoeslag ontvingen en er een energieplafond kwam. Daarnaast heeft de gemeente Amsterdam in de afgelopen jaren een groot aantal van regelingen en toeslagen opgetuigd in de strijd tegen armoe-

de zoals bijvoorbeeld een collectieve zorgverzekering en het kwijtschelden van gemeentebelastingen.

Wie zijn onze klanten?

Net als voorgaande jaren bestond de grootste groep aanvragers van onze voedselhulp met 42 procent uit alleenstaanden. Gevolgd door eenoudergezinnen (32 procent). Stellen vormden met 3 procent consequent de kleinste groep. Qua leeftijdscohort is de groep van vijftig jaar en ouder met 56 procent verreweg het grootst onder de aanvragers. Jongeren van dertig jaar en jonger vormden met een 4

procent de kleinste groep. Ook het percentage minderjarige kinderen blijft al jaren min of meer gelijk. Dit jaar zagen we een lichte daling van 36 naar 35 procent. Anders gezegd: in 2023 maakten 1423 kinderen deel uit van een huishouden dat wekelijks naar de Voedselbank komt.

De geografische verspreiding van de huishoudens die klant zijn van de Voedselbank, bleef onveranderd: het meeste huishoudens bevinden zich net als voorgaande jaren in de stadsdelen Noord, Zuidoost en Zuid.

Wie komt in aanmerking?

Om te beoordelen of iemand recht heeft op een voedselpakket hanteren wij de landelijk gestelde leefgeldnorm van Voedselbanken Nederland. Wij kijken daarbij naar het bedrag dat je overhoudt om van te leven na aftrek van je vaste lasten met een maximum voor telefonie, internet, tv en energiekosten. Van dit leefgeld moeten zij niet alleen hun dagelijkse boodschappen, maar ook kleding, reiskosten, reparaties en eventuele uitjes betalen. De hoge inflatie zorgde in 2022 voor een tussentijdse verhoging van de norm in september. De leefgeldnorm voor 2023 bleef gelijk: 300 euro per maand voor een eenpersoonshouden en 110 euro voor elke persoon extra. Zo kwam een gezin van vier personen met een vrij besteedbaar inkomen van 630 euro of minder in aanmerking voor voedselhulp.

In hoeverre mensen die in aanmerking komen voor voedselhulp ook daadwerkelijk hiervan gebruik maken, blijft vooralsnog giswerk. Duidelijk is wel dat schaamte nog steeds een rol speelt bij het achterblijven van aanvragen. Ook weten we dat de fysieke nabijheid van een Uitgiftepunt drempelverlagend werkt voor veel mensen. Verder onderzoek is nodig om een

beter beeld te krijgen van waarom mensen zich niet aanmelden en wat hen uiteindelijk toch over de streep kan trekken.

Intake

Om te bepalen of mensen (nog steeds) in aanmerking komen voor een voedselpakket doorlopen klanten op gezette momenten een (her) intake. Sinds 2020 ligt het intakeproces bij de Buurtteams; iets wat veel voordeel oplevert. Voor de potentiële klant, vaak al bekend met het lokale Buurtteam, biedt de huidige procedure een laagdrempelige mogelijkheid om voedselhulp aan te vragen en eventueel ook

andere hulpvragen neer te leggen. Het Buurtteam krijgt door deze taak de mogelijkheid vroegtijdig in contact te komen met mensen die in de problemen zijn gekomen. De samenwerking met de Buurtteams verloopt goed en er is regelmatig overleg. Buurtteammedewerkers gaan ook regelmatig kijken bij de Uitgiftepunten waardoor de lijnen tussen de medewerkers en vrijwilligers korter zijn geworden en er sneller kan worden geschakeld in geval van verzoeken van klanten of aanvragen van noodpakketten.

Uitgiftepunten

De Uitgiftepunten zijn de locaties waar onze klanten hun voedselpakketten wekelijks ophalen. Voor velen heeft dit bezoek ook een sociaal aspect: zij ontmoeten hier mensen die in een soortgelijke situatie zitten, wisselen buurtnieuwtjes uit en drinken een kop koffie.

Om deze wekelijkse uitgifte te verzorgen beschikt Voedselbank Amsterdam over elf Uitgiftepunten (UP's) verspreid over de zeven stadsdelen. Sinds 2023 beschikken wij over twee UP's die getransformeerd zijn tot een winkelconcept (Noord en Zuid). De overige UP's hebben een pop-upachtig karakter en maken tijdens de uitgifte gebruik van kerken en buurthuizen. Uitgiftedagen zijn dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag. Om de uitgifte goed te laten verlopen heeft elk UP een vast team onder leiding van een coördinator.

Ruim twee jaar na de opening van ons eerste winkelconcept, de Voedselmarkt Zuid, hebben we afgelopen zomer de Sociale Markt in Noord geopend. Voor klanten biedt het supermarktmodel van de Voedselbank een grotere keuzemogelijkheid en autonomie dan de traditionele uitgiftepunten. Waar je bij de traditionele UP's een samengesteld voedselpakket krijgt, kan je bij dit nieuwe concept voedselproducten verkrijgen met punten. Net als in een gewone supermarkt dus maar met als groot verschil dat je boodschappen hier gratis zijn.

Met de positieve waardering van onze klanten voor het supermodel in Zuid in ons achterhoofd hebben we in Noord meteen ook een aantal verbeteringen aangebracht. Waar de Voedselmarkt Zuid een initiatief is van Voedselbank Amsterdam, bestaat de Sociale Markt uit een samenwerkingsverband met de Protestantse Diaconie, het Leefkringhuis en het Leffer des Heils. Klanten kunnen met één screening toegang hebben tot vier voorzieningen namelijk de Voedselbank, een Sociale Kruidenier, een kledingbank en een sociaal programma (o.a. een 'warme' huiskamer, allerlei cursussen en een gratis kapper).

Ook het UP Oost kreeg een ander jasje met een nieuwe locatie. Begin dit jaar verhuisde de UP naar de Muiderkerk. Op een steenworpafstand van de oude locatie in het buurthuis op het Makassarplein, maar met meer ruimte zodat klanten niet meer buiten hoeven wachten om hun voedselpakket op te halen.

Sociale kruidenier

Met de opening van de Sociale Markt hebben we nu in totaal drie Sociale Kruideniers (Noord, Nieuw-West en Zuid). Ook Voedselbankklanten uit andere stadsdelen kunnen hier maandelijks terecht voor gratis drogisterijproducten. Afhankelijk van de grootte van het huishouden krijgen klanten een bepaald aantal punten per maand die ze bij de Sociale Kruidenier kunnen besteden. Ruim de helft van alle klanten maakt gebruik van de Sociale Kruidenier. Op de locaties waar de Sociale Kruidenier bij een Uitgiftepunt zit, ligt het gebruik op maar liefst 80 procent.

Het basisassortiment bestaat uit o.a. wc-papier, afwasmiddel, allesreiniger, shampoo, tand-

pasta, maandverband en luiers. Krijgen we van deze producten onvoldoende binnen dan kopen wij deze in zodat onze klanten altijd een keuze hebben uit deze basisartikelen. Daarnaast is er een aanvullend en steeds wisselend assortiment dat bestaat uit bijvoorbeeld babyproducten, diervoeding, overige schoonmaak- en persoonlijke hygiëne producten. Deze producten krijgen wij van leveranciers of als bijvangst van inzamelingsacties bij supermarkten, scholen of bedrijven.

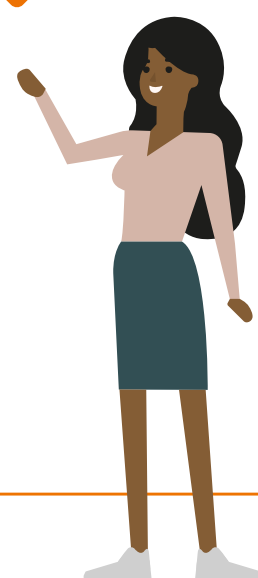
Naast de Sociale Kruidenier hebben we ook een Luierprogramma en delen we menstruatieproducten uit tijdens de uitgiften. Klanten met kinderen onder de vier jaar krijgen via hun uitgiftepunt één keer per maand een pak luiers. Extra luiers kunnen ze vervolgens met punten 'kopen' bij de Sociale Kruidenier. Op alle uitgiftepunten kunnen klanten wekelijks twee pakken maandverband of tampons per vrouwelijk lid van hun huishouden meekrijgen. Deze producten kunnen zij ook – zonder aftrek van punten – bij de Sociale Kruidenier krijgen.

Vrijwilligers

Een van onze kernwaarden is dat wij geen mensen in dienst hebben en uitsluitend met vrijwilligers werken. De meeste vrijwilligers zijn betrokken bij het kernproces: verwerving, opslag en distributie van voedsel. Maar ook voor de overige taken als bestuur, management, fondsenwerving, financiën, HR, juridische zaken, ICT, secretariaat en communicatie werken wij met vrijwilligers.

376
vrijwilligers bij
Voedselbank
Amsterdam

Eind 2023 waren er in totaal 376 vrijwilligers werkzaam bij Voedselbank Amsterdam. Hier van werkten er 140 in het distributiecentrum en 226 bij de uitgiftepunten (inclusief de Sociale Kruideniers). Overigens is de bemensing van de Sociale Markt in De Ark en het uitgiftepunt 'Hoop voor Noord' (allebei in stadsdeel Noord) hierin niet meegenomen omdat zij vanuit respectievelijk de Protestantse Diaconie en Het Leefkringhuis werken.

Vrijwilligersvergoeding

Om vrijwilligers meer aan ons te binden, zijn we zijn dit jaar gestart met een pilot waarin zij een vergoeding krijgen van 7,50 euro per dag. Om hiervoor in aanmerking te komen dienen vrijwilligers te voldoen aan een aantal criteria zoals een minimum van tien gewerkte uren per week. In 2024 gaan wij deze proef evalueren.

De krappe arbeidsmarkt maakte het werven van vrijwilligers ook in 2023 uitdagend. Met name het vinden van vrijwilligers voor leidinggevende en staffuncties blijft een lastig ver-

haal. Mensen willen graag vrijwilligerswerk doen, maar voor een beperkt aantal uren en met een afgebakend takenpakket. Voor functies in het distributiecentrum en bij de Uitgiftepunten is het over het algemeen eenvoudiger om geschikte kandidaten te vinden.

Flexvrijwilligers

Naast onze vaste vrijwilligers die wekelijks minimaal vier uur bij ons werken, is er ook een flexibele schil. Dit zijn vrijwilligers die we als teams inzetten voor het inpakken van voedselpakketten en het sorteren van voedsel: korte processen die onder begeleiding van een vaste, coördinerende vrijwilliger efficiënt kunnen worden uitgevoerd. Ook hebben wij een groep van circa 150 flexvrijwilligers die meehelpten bij de supermarktacties. Op deze manier hebben in 2023 ruim 1.550 flexvrijwilligers hun steentje bijgedragen aan onze processen. Hiervan hebben circa 850 vrijwilligers zich aangemeld via ons Corporate Flexprogramma. Dit pro-

gramma is bestemd voor bedrijven die vanuit hun MVO-beleid medewerkers de mogelijkheid bieden om een aantal dag(del)en per jaar vrijwilligerswerk te doen. In totaal hebben dit jaar 53 verschillende bedrijven waaronder ING, Booking.com, Microsoft en Philips hieraan deelgenomen. De overige vrijwilligers bestaan uit mensen die zich aanmelden via onze supermarktactiecoördinator of NL Cares, een organisatie die flexibel vrijwilligerswerk faciliteert in een aantal grote steden waaronder Amsterdam.

Kennis en vaardigheden

In het najaar heeft Vrijwilligerszaken een themabijeenkomst 'Voedsel in de stad' georganiseerd voor coördinatoren en staf met presentaties van de gemeente Amsterdam en Albert Heijn. Daarnaast hebben alle chauffeurs een voorlichtingsbijeenkomst en rijstijltraining gehad en hebben we acht statushouders opgeleid tot heftruckchauffeur.

Diversiteit

In 2023 hebben wij het streven naar het vrijwilligersbestand dat in alle aspecten zoveel mogelijk de Amsterdamse bevolking reflecteert, verder doorgezet. In het kader van dit doelgroepenbeleid heeft Voedselbank Amsterdam o.a. afspraken over plaatsing van vrijwilligers met de gemeente Amsterdam (statushouders, mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, werkervaringsplekken), Vluchtelingenwerk, ROC's (stagiaires), de reclasering (mensen met taakstraffen), Cordaan en Nova Safe House.

Voedselwerving en Leveranciers

De stijging van voedsel- en energieprijzen in 2023 resulteerde weliswaar niet tot een toename in het aantal mensen dat bij ons aanklopten, maar creëerde wel degelijk een situatie waarin het steeds lastiger werd om onze voedselvoorraden op peil te houden. Met name versproducten waren een uitdaging.

Verminderd aanbod

Door de hoge energie- en grondstofkosten verminderde het aanbod vanuit supermarktketens en voedselproducenten. Daarnaast bleef ook de toenemende aandacht voor voedselverspilling van negatieve invloed op de hoeveelheid aangeboden producten. Bij producenten, leveranciers en supermarkten leidt het duurzaamheidsbewustzijn tot een nauwkeuriger inkoopbeleid en het dynamisch afprijzen van producten die tegen de houd-

baarheid aanlopen. Ook consumenten raken steeds meer doordrongen van het feit dat het verminderen van voedselverspilling bijdraagt aan het behalen van duurzaamheidsdoelen. Initiatieven als AH Overblijvers, Too Good To Go, Foodello, Kromkommer, No Waste Army en Unwashed spelen daarop in door zich te richten op de verkoop van producten die anders niet bij consumenten terechtkomen. Met het oog op het terugdringen van voedselverspilling zijn dit welkome ontwikkelingen, maar

voor ons betekent dit een toenemende mate druk op het aanbod. Naast deze trend waren er ook specifieke ontwikkelingen die vooral debet waren aan het aanbod van verse groente en fruit in 2023. Zo sloten veel telers vanwege de hoge energieprijzen hun kassen en stagneerde de import van versproducten uit Marokko en Spanje door de slechte weersomstandigheden.

Dat wij ondanks deze ontwikkelingen er in 2023 toch in zijn geslaagd om onze klanten van een volledig en gevarieerd voedselpakket met voldoende versproducten te voorzien is te danken aan de voedseldonaties van een aantal grote leveranciers, de Groente en Fruitbrigade en Manna, en aangekocht voedsel door Stichting Voedselvangnet.

Grote leveranciers

Het grootste deel van het voedsel dat wij verstrekken is afkomstig van 12 leveranciers te weten: Albert Heijn, PepsiCo, FrieslandCampina, Arla, The Kraft Heinz Company, Unilever, Hak, Continental Bakeries, SuperUnie, Jumbo, Picnic en Innocent. Gezamenlijk zorgen deze leveranciers/producenten voor ongeveer 75 procent van ons voedsel. Vers fruit en/of groenten ontvangen we vooral van Hessing Supervers, horecagroothandel InstockMarket en leverancier van kantoorfruit, Fruitful Office.

Het Wintercollectief waarbij een aantal grote producenten in 2022 de handen ineen hadden geslagen en ruim 1,9 miljoen extra producten gedoneerd aan Voedselbanken Nederland, vond geen vervolg. Voedselbanken Nederland deed daarop een oproep aan voedselproducenten om een percentage van hun reguliere producten te doneren. Een van de producenten die gehoor gaf aan die oproep was groenten- en peulvruchtenfabrikant Hak die als sinds 2012 samenwerkt met Voedselbanken Nederland. Hak doneerde dit jaar 600.000 potten en zakken met groenten en peulvruchten waarvan 16 procent bij ons terecht kwam.

Verse groenten en fruit

De Groente & Fruitbrigade en Stichting Man-na Schermer zijn allebei aan Voedselbanken Nederland gelieerde initiatieven die partijen groente en fruit bij telers en handelaren ophalen die vanwege vorm, grootte of kleur niet voldoen aan de criteria van reguliere afnemers,

maar wel geschikt zijn voor consumptie. Zij sorteren en distribueren deze producten naar lokale voedselbanken en regionale distributiecentra. Zo is de Groente & Fruitbrigade is o.a. actief in het Westland en Noordoostpolder waar zij niet alleen groenten en fruit inzamelen die in deze regio's geteeld worden, maar ook

versproducten die hier verhandeld worden zoals mango's en avocado's. Naast deze doorlopende initiatieven, hadden we in 2023 wederom de seizoensactie 'de laatste pluk' die voor de aanvoer van appels heeft gezorgd. In het najaar plukken vrijwilligers in o.a. West-Friesland en Zeewolde appels die vanwege een afwijkende kleur, grootte of soort niet door de telers zelf worden geplukt.

Voedselbanken Nederland en Stichting Voedselvangnet

Naast het voedsel dat wij direct gedoneerd krijgen of aankopen, ontvangen wij ook voedsel via Voedselbanken Nederland en Stichting Voedselvangnet. Zo zamelt het landelijke distributienetwerk van Voedselbanken Nederland voedsel in om het vervolgens te verdelen onder de 177 aangesloten voedselbanken. Stichting Voedselvangnet is een onafhankelijke inkooporganisatie die sinds 2021 voor Voedselbanken Nederland voedsel inkoop om de hoeveelheid voedsel op peil te houden. Het geld waarmee deze onafhankelijke stichting voedsel inkoop bestond in 2023 uit een eenmalige subsidie van het Ministerie van Sociale Zaken en vanaf 2024 uit een meerjarige subsidie van het Europees Sociaal Fonds (ESF+).

Aangekochte producten waren voornamelijk uit groenteconserven, tonijn, tomatensaus en zonnebloemolie. Zowel het ingezamelde als ingekochte voedsel wordt pro rato verdeeld over de aangesloten voedselbanken. Op basis van onze klantenaantallen ontvingen wij in 2023 circa 16 procent van de totale omvang.

Grote inzamelingsacties

Ook dit jaar organiseerden een aantal grote supermarktketens verschillende landelijke en regionale inzamelingsacties. Zo had Dirk van de Broek gezamenlijk met Procter & Gamble begin december een luiersactie lopen. Hierbij konden klanten met korting een actieproduct kopen en doneerden de supermarktketen en producent voor elk verkocht product vier luiers aan Voedselbanken Nederland. In totaal resulteerde deze actie in meer dan één miljoen luiers op waarvan de eerste levering begin 2024 plaatsvindt. Ook Vomar organiseerde een actie in december. Hierbij vroeg de supermarktketen klanten om uit tien producten te kiezen, via een barcode aan de kassa te laten inscannen en te doneren aan de Voedselbank.

Deze actie leverde in totaal meer dan 77.000 producten met een marktwaarde van 152.735 euro op voor de Voedselbanken in de regio's Noord-Holland en Flevoland.

‘Op een lege maag kun je niet leren’

Albert Heijn voerde dit jaar in zowel februari als september de campagne ‘Op een lege maag kun je niet leren’ om ontbijtproducten in te zamelen voor kinderen uit gezinnen die onder de armoedegrens leven. AH-klanten konden een week lang uit 18 ontbijtproducten kiezen om aan Voedselbank Nederland te do-

neren. Alhoewel deze campagne een landelijk bereik heeft, is het vooral succesvol in de kleinere, lokale supermarkten waar vrijwilligers klanten wijzen op de mogelijkheid ontbijtproducten te doneren. De ervaring leert dat zonder inzet van vrijwilligers klanten weinig gehoor geven aan de oproep. Met bijna 90 filialen in Amsterdam is het voor ons niet mogelijk voldoende vrijwilligers te vinden voor deze taak. Wij staan dus in circa 10 procent van de winkels. Dat neemt niet weg dat de opbrengst van deze actie in september ruim 371 kratten met ontbijtproducten opleverde.

Inzamelingsacties

Om voldoende lang houdbare producten binnen te krijgen, organiseren en/of faciliteren wij inzamelingsacties op bedrijven, scholen en supermarkten.

Droge kruidenierswaren zoals pasta, rijst, conserven en zonnebloemolie krijgen we vaak onvoldoende binnen uit reststromen. Dit heeft te maken met de lange houdbaarheidsdatum. Om toch voldoende van deze producten binnen te krijgen, bieden inzamelingsacties waarin we met 'boodschappenlijstjes' om een bepaalde producten vragen uitkomst. Bij de bedrijven- en scholeninzamelingsacties ligt het zwaartepunt in de maand december, de supermarktacties vinden het hele jaar door plaats.

Supermarktacties

Los van de acties die de grote supermarktketens zelf voeren (zie vorige hoofdstuk) organiseert Voedselbank Amsterdam ook eigen, kleinschaligere acties. Hierbij staat een team van vrijwilligers veelal op zaterdag in een supermarkt om klanten te vragen lang houdbare producten te doneren. Deze acties hebben in 2023 in totaal 1.626 volle kratten opgeleverd: een stijging van 21 procent ten opzichte van 2022. Deze toename is vooral te danken aan de groei van de groep vrijwilligers die deze acties begeleidt.

Scholen- en bedrijvenacties

Naast de supermarktacties faciliteren wij ook scholen en bedrijvenacties. Hierbij leveren wij 'boodschappenlijstjes' met lang houdbare producten, posters en lege kratten aan de deelnemende organisaties. Zij voeren vervolgens intern campagne om zoveel mogelijk producten in te zamelen. Het totaal aantal ingezamelde kratten kwam dit jaar op 1.751 waarbij de 70 deelnemende scholen het grootste het grootste deel (85 procent) voor hun rekening namen.

Distributie

Naast onze functie als voedselbank voor de gemeente Amsterdam, zijn wij één van de tien regionale distributiecentra (RDC) van Voedselbanken Nederland. Als RDC verdelen wij voedsel dat door grote leveranciers en supermarktketens landelijk en regionaal wordt aangeboden. Dit voedsel (houdbaar, koelers of diepvries) slaan wij tijdelijk op om het vervolgens te verdelen onder onze elf uitgiftepunten in Amsterdam en achttien voedselbanken in de regio Flevoland en Noord-Holland. Zo bedienen wij vanuit ons distributiecentrum in de Houthavens wekelijks niet alleen ruim 4.000 Amsterdammers die onder de armoedegrens leven maar ook circa 8.000 personen in de regio.

Distributiecentrum

Ons distributiecentrum bestaat uit ruim 1.200 vierkante meter met 700 palletplekken en beschikt aan een moderne koeling en vriezer van bij elkaar opgeteld 130 vierkante meter. Om de voedselpakketten in te pakken hebben we een semiautomatische transportband waaraan circa 12 personen kunnen werken. Het intern rijdend materieel bestaat uit vier heftrucks, twee elektrische pompwagens en een stapelaar. Voor het externe transport beschikken wij over een vrachtwagen, twee elektrische busjes en drie bakwagens. Dagelijks werken er gemiddeld 40 vrijwilligers (inclusief onze chauffeurs) in het distributiecentrum.

Met de invoering van het nieuwe voorraadbeheersysteem KIS (Keep it Simple) in oktober 2023 kunnen we beter en nauwkeuriger registreren en monitoren wat er aan voedsel binnenkomt en in het distributiecentrum is opgeslagen. Bijzonder is dat vrijwilligers van Voedselbank Amsterdam en Voedselbank Arnhem in samenwerking met Microsoft-partner Macaw dit systeem ontwikkeld hebben waardoor de kosten laag zijn gebleven. Daarbij is deze applicatie zeer gebruiksvriendelijk waardoor ook vrijwilligers met geringe kennis van voorraadbeheersystemen ermee overweg kunnen. Na de testfase in Amsterdam en Arnhem zullen ook andere RDC's deze applicatie kunnen gebruiken.

Voedselveiligheid en Arbo

Net als bij supermarkten, moeten onze klanten ervan op aan kunnen dat de kwaliteit van het voedsel dat zij krijgen, gewaarborgd is. Evenzo hebben wij regels om de gezondheid, veiligheid en welzijn van onze vrijwilligers te waarborgen.

Voedselveiligheid

De Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) heeft voor voedselbanken richtlijnen opgesteld waaraan wij ons strikt dienen te houden en waarop ook controle plaatsvindt. De jaarlijkse inspectie is in 2023 uitgevoerd door SENSZ Voedselveiligheid. Onze score

voor het distributiecentrum was voor de tweede jaar op rij een tien op een schaal van tien. Deze maximale score is mede te danken aan het feit dat de voedselveiligheid bij VBA wordt geborgd door stabiele teams van vrijwilligers die veel kennis hebben vergaard met betrekking tot dit onderwerp. Bij de steekproef van de inspectie onder de UP's viel de score met een 6,7 lager uit. Mede door het pop-upachtige karakter van de locaties van de UP's zijn de richtlijnen lastiger om nauwgezet te volgen. Inmiddels is echter een verbeterplan in werking gezet en heeft de herinspectie een 7,1 opgeleverd.

Arbo

De tweejaarlijkse BHV-training vindt volgend jaar weer plaats. Op dit moment beschikken we over voldoende bhv'ers in het distributiecentrum. Dit jaar heeft Vrijwilligerszaken een training heffen en tillen ontwikkeld; deze zal medio 2024 van start gaan.

Fondsenwerving en Financiën

In financieel opzicht eindigde het jaar voor Voedselbank Amsterdam met een positief resultaat. Weliswaar lag het resultaat lager dan in 2022, maar in historisch perspectief gezien was het nog steeds hoog evenals de jaren 2020 en 2021.

Resultaat en eigen vermogen

Het resultaat dat wij over 2023 hebben geboekt is 771.686 euro (resultaat voor bestemmingsfondsen en reserves). Het bestuur van Voedselbank Amsterdam beoordeelt dit resultaat als een hoog, maar wenselijk resultaat waarmee we onze balans- en liquiditeitspositie verder kunnen versterken om daarmee de (onvoorspelbare) uitdagingen in de toekomst het hoofd te kunnen blijven bieden. Het volledige resultaat is door het bestuur geormerkt als bestemmingsreserve. Enerzijds voor de aan-

koop van een bakwagen, deelname aan het project 'Vriendentuinen' en de aanschaf van zonnepanelen, anderzijds voor het versterken van de continuïteitsreserve.

Het bestuur acht de continuïteitsreserve als noodzakelijk om in de toekomst direct en adequaat in te kunnen springen bij onverwachte gebeurtenissen en (inter)nationale crises. De continuïteitsreserve blijft bestemd voor de reguliere operatie en kan worden aangewend wanneer de fondsen- en/of voedselwerving ontoereikend zijn.

Vanuit de gevormde reserves uit voorgaande jaren zijn onder andere voedselaankopen gedaan. Daarnaast zijn fondsen gebruikt voor de aankoop van producten in het basisassortiment van de Sociale Kruidenier (met een nieu-

we locatie in Amsterdam-West). Ook hebben we hiermee luiers en menstruatieproducten gekocht die we gratis ter beschikking stellen aan klanten die het nodig hebben. Verder is uit de reserves een bijdrage gedaan voor de aanschaf van een nieuwe BE-Combi wagen. Deze uitgave was kleiner dan voorzien omdat wij hiervoor onverwachte, geormerkte donaties hebben ontvangen.

De reserves zijn dus nog niet volledig aangewend waardoor er een relatief hoog banksaldo op de balans te zien is. Deze gelden zijn grotendeels gealloceerd en zullen daarom in de toekomst worden gepend. Om te profiteren van de stijgende rente hebben wij dit jaar een depositorekening voor de reserves geopend.

Verlies en winstrekening

Het resultaat in 2023 is 214.315 euro lager dan het resultaat in 2022. Deze daling komt door een afname aan inkomsten en een stijging van kosten van 44.395 euro. Bij de inkomsten zagen we een daling in de donaties van particulieren en bedrijven van 305.496 euro. Hiertegenover stond een extra bijdrage van Voedselbanken Nederland voor de aanschaf van een nieuwe bakwagen, waardoor de daling van het resultaat ten opzichte van 2022 beperkt bleef.

Fondsenwerving

De daling van donaties met ruim drie ton (32 procent ten opzichte van 2022) vraagt enige context. Een groot deel van de donaties

in 2022 kwam van het Amsterdamse initiatief 'Wees Barmhartig' waarin een oproep werd gedaan aan stadsgenoten om hun energietoeslag van 190 euro aan één van drie goede doelen waaronder Voedselbank Amsterdam te schenken. Mensen reageerden massaal waardoor het totaal aan donaties in 2022 veel hoger kwam te liggen dan het jaar ervoor. Weliswaar profiteerden wij ook dit jaar nog van deze succesvolle campagne omdat een deel van de donateurs hun gift van 190 euro aan het begin van dit jaar overmaakten, maar dat kon de forse daling van 32 procent niet compenseren. Eenzelfde ontwikkeling zagen we ook in 2021 toen onze giften met 42 procent afnamen ten opzichte van het jaar ervoor waarin de grote

Hamsterdammer-campagne veel donaties opleverde.

Wat we zien is dat particulieren en bedrijven Voedselbank Amsterdam blijven steunen, maar dat er een duidelijk verband is tussen gebeurtenissen in de wereld, de daaruit voortkomende aandacht voor armoede in Nederland en een daaraan gerelateerde campagne met een directe call to action.

Overige inkomsten

De subsidie van de gemeente Amsterdam is in 2023 met 372.163 euro grosso modo gelijk gebleven. De bijdrage van Voedselbanken Nederland was dit jaar hoger dan in 2022 mede vanwege de eerdergenoemde extra bijdrage van 30.000 euro voor de aanschaf van een nieuwe bakwagen.

Kosten

Onze uitgaven bestaan onder meer uit huur, materieel, energie- en kantoorkosten. De totale kosten over 2023 zijn met 44.395 euro gestegen. Weliswaar betalen we niet langer een bijdrage aan de intake die de Buurteams van onze vrijwilligers hebben overgenomen en vielen de energiekosten voor het distributiecentrum lager uit, maar zijn er wel extra kosten

gemaakt door de opening en exploitatie van een derde Sociale Kruidenier in Nieuw-West en het uitkeren van een vrijwilligersvergoeding.

Eigen vermogen

Het bestuur is zich bewust van de hoge kas-saldi en het substantiële eigen vermogen. Afgezet tegen het verleden waarin krapte en beperkte middelen de realiteit waren, is dit een gezegende positie. Temeer omdat wij binnen ons eigen vermogen ook over een aanzienlijke calamiteiten- en egaliseringsreserve beschikken. De calamiteitenreserve stelt ons in staat onverwachte kosten op te vangen in buitengewone omstandigheden en crises. De egaliseringsreserve kan worden aangewend voor een piek in onderhoudskosten ten behoeve van onze bedrijfsactiva. Dat neemt niet weg dat ons financieel beleid onverminderd kostenbewust en voorzichtig is. In dat kader zien wij de toevoegingen aan het eigen vermogen als een verstandig langetermijnbeleid.

Vooruitblik 2024

Als we één ding wel geleerd hebben in de afgelopen jaren is dat we voorbereid moeten zijn op onvoorziene ontwikkelingen die een grote impact kunnen hebben op het aantal mensen dat gebruik maakt van onze voedselpakketten en het aanbod van voedselproducten.

Onvoorspelbaarheid

Mondiale crises hebben elkaar de afgelopen jaren in rap tempo opgevolgd en ook hun uitwerking op Nederland gehad. De schokgolven van corona en de komst van Oekraïense vluchtelingen hebben hun weerslag gehad in ons klantenbestand en aanzienlijke fluctuaties laten zien. Ook de beschikbaarheid van verschillende soorten voedsel is grillig en onderhevig aan schaarste door o.a. minder verspilling, weersomstandigheden en hoge energieprijzen. Globale en regionale crises, macro-economische ontwikkelingen en klimaat effecten laten zich lastig voorspellen evenals de consequenties ervan. Daarnaast laten ook onze inkomsten laten zich niet altijd gemakkelijk voorspellen.

Reserves

Het wankel evenwicht tussen prognose en realiteit maakt dat reservefondsen – soms letterlijk – broodnodig zijn. Dit leidt ertoe dat Voedselbank Amsterdam ook voor 2024 ruime continuïteits- en ook calamiteitenreservefond-

sen aanhoudt. Ook zorgen wij ervoor dat wij voor een zekere flexibiliteit in processen waardoor we – als de omstandigheden dat van ons vragen – gemakkelijk kunnen opschalen. Alleen zo zijn wij in staat om ook in onverwachte omstandigheden mensen die onder de armoedegrens leven adequaat met voedsel, noodzakelijke drogisterijproducten en huishoudelijke artikelen te kunnen bijstaan.

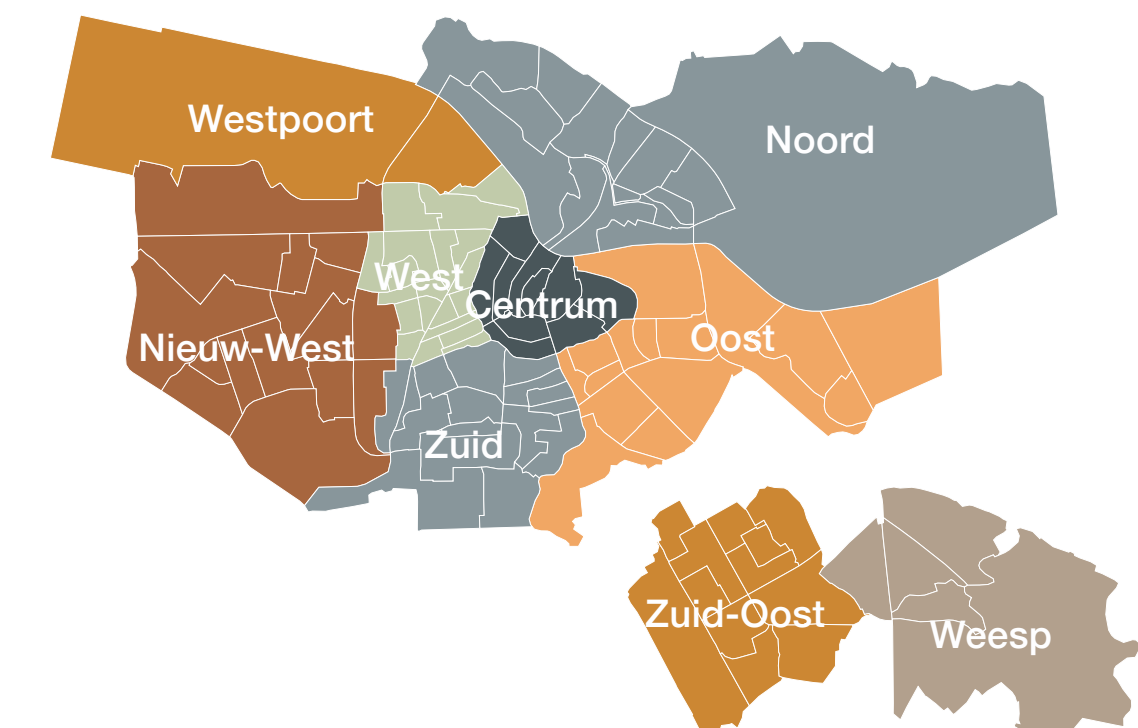

Cijfers 2023

	Eind 2022	Eind 2023
Klantenbestand		
Aantal klanten	4566	4069 (-11%)
Aantal huishoudens	1792	1569 (-12%)
Soort huishouden		
alleenstaanden	43%	42%
éénoudergezinnen	31%	32%
gezinnen	22%	22%
stellen	4%	3%
Leeftijd aanvrager		
< 30 jaar	4%	4%
30 - 50 jaar	41%	40%
≥ 50 jaar	55%	56%
Kinderen		
minderjarige kinderen	36%	35%
meerderjarige kinderen	15%	17%

	Eind 2022	Eind 2023
Huishoudens per UP*		
Centrum, Marnixstraat	204	161
Nieuw-West: Geuzenveld / Slotermeer	119	88
Nieuw-West: Osdorp	112	80
Noord, De Ark	217	260
Noord, 'Hoop voor Noord'	189	107
Oost	212	202
West: Bos & Lommer	92	134
West: De Baarsjes	57	50
Zuid	271	233
Zuidoost, Bonte Kraai	224	215
Zuidoost, Holendrecht	95	83

* UP Weesp valt onder Voedselbank Gooi en Omstreken

Colofon

Redactie

Oscarine Vonk

Fotografie

Amirtharaj Stephen, Dinand van der Wal, Marcel Antonisse, Netty van Hoorn en Rufus de Vries e.a.

Vormgeving

Tjerk Zweers en Schuttelaar & Partners

Dit jaarverslag is tot stand gekomen door de inzet van onbetaalde professionals; er is geen gebruik gemaakt van fondsen.

Het is uitgegeven door Stichting Voedselbank Steunpunt Amsterdam

Archangelkade 11, 1013 BE Amsterdam

020 – 638 4477

<https://amsterdam.voedselbank.org>

info@voedselbank.org

Volg ons op social media